

Kľúčové slová: disciplinárne previnenie; viazanosť právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky

Právna veta

Nie každé porušenie povinnosti sudcu o viazanosti právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci Ústavný súd Slovenskej republiky (tzv. kasačná záväznosť), musí bez ďalšieho viesť k záveru o existencii disciplinárneho previnenia.

Pre posúdenie disciplinárnej zodpovednosti sudcu za nedodržanie právneho názoru, ktorý bol pre sudcu záväzný, je kľúčové najmä:

- (i) či v čase pred vydávaním rozhodnutia nedošlo k zmene právneho alebo skutkového stavu veci od vydania záväzného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky,**
a
- (ii) či bol záväzný právny názor a pokyn Ústavného súdu Slovenskej republiky dostatočne jasný a zrozumiteľný.**

[rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 33 D 17/2021 zo 17. októbra 2022: predsedníčka senátu JUDr. Viola Takáčová, PhD., sudcovia Mgr. Kristína Babiaková (sudkyňa spravodajkyňa) a prof. JUDr. PhDr. Peter Potásch, PhD., prísediaci sudcovia doc. JUDr. Kamil Baraník, PhD., LL.M. a doc. JUDr. Diana Treščáková, PhD.]

Z odôvodnenia rozhodnutia disciplinárneho senátu

Disciplinárny návrh

1. Návrhom zo dňa 22. marca 2021, doručeným disciplinárnemu senátu dňa 24. marca 2021 podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísiadacích a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „*zákon o sudcoch*“) účinného do 30. novembra 2021, sa ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj ako „*navrhovateľka*“ alebo „*ministerka spravodlivosti*“) domáhala disciplinárneho konania proti T. L. U., sudcovi M. P. P. D. (ďalej aj ako „*disciplinárne obvinený*“).

2. Návrh vo veci samej odôvodnila tým, že disciplinárne obvinený ako člen senátu 6Tdo M. P. P. D. v konaní vedenom na M. P. P. D. pod sp. zn. 6Tdo/2/2019 v uznesení sp. zn. 6Tdo/2/2019 zo dňa 26. februára 2020 v rozpore s ustanovením § 362b ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „*Trestný poriadok*“) nerešpektoval právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „*ústavný súd*“) obsiahnutý v náleze sp. zn. II. ÚS 382/2018-39 zo dňa 15. novembra 2018, ktorým bolo zrušené uznesenie M. P. P. D. (ďalej aj ako „*M. P.*“) sp. zn. 6Tdo/45/2017 zo dňa 4. apríla 2018, a to v otázke povinnosti vysporiadať sa s právnym posúdením zisteného skutkového stavu, keď uznesením sp. zn. 6Tdo/2/2019 zo dňa 26. februára 2020 (ďalej aj ako „*Uznesenie*“) opätovne odmietol dovolanie dovolateľa v príslušnej trestnej veci.

3. Podľa navrhovateľky disciplinárne obvinený na tomto skutkovom základe ohrozil dôveru v nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdu v zmysle § 30 ods. 1 zákona o sudcoch, a zároveň porušil

ustanovenie § 30 ods. 4 zákona o sudcoch, podľa ktorého je sudca povinný vykonávať svoje povinnosti svedomito, v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných priet'ahov.

4. Vychádzajúc z uvedeného ministerka spravodlivosti navrhla disciplinárne obvineného uznať za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia podľa ustanovenia § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a navrhla mu uložiť disciplinárne opatrenie podľa § 117 ods. 1 písm. b) zákona o sudcoch, a to zníženie funkčného platu o 10 % na obdobie troch mesiacov.

5. V odôvodnení svojho návrhu ministerka uviedla, že dňa 31. marca 2020 bolo Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj ako „ministerstvo“) Úradom vlády Slovenskej republiky postúpené podanie p. Č. (ďalej aj ako „obvinený“), v ktorom poukazoval na Uznesenie, v ktorom M. P. nerešpektoval právny názor ústavného súdu obsiahnutý v náleze ústavného súdu II. ÚS 382/2018-9 zo dňa 15. novembra 2018 (ďalej aj ako „Nález“), ktorým bolo zrušené uznesenie M. P. P. D. sp. zn. 6Tdo/45/2017 zo dňa 4. apríla 2018 (ďalej aj ako „prvé uznesenie“). V súvislosti s plynutím subjektívnej ročnej lehoty na podanie návrhu uviedla, že táto bola dodržaná, keďže o porušení povinnosti členov senátu 6Tdo sa dozvedela odstúpením podania p. Č. dňa 31. marca 2020, a teda uvedená lehota uplynie dňa 31. marca 2021. Tiež je podľa nej zachovaná aj objektívna trojročná lehota na podanie návrhu, keďže k jeho spáchaniu došlo vyhlásením Uznesenia dňa 26. februára 2020, a teda objektívna lehota uplynie dňa 26. februára 2023.

6. Poukázala na to, že ústavný súd v Náleze skonštatoval, že závery M. P. uvedené v prvom uznesení vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku sú neakceptovateľné, čo v konečnom dôsledku vedie k záveru o ich arbitrárnosti. Ústavný súd v Náleze uviedol, že „*evidentne nezodpovedá skutočnosti konštatovanie M. P., podľa ktorého sťažovateľ v podanom dovolaní nenamieta nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ale nesprávne hodnotenie dôkaznej situácie, teda skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu. Realita je taká, že táto časť dovolania je založená na skutkovom stave zistenom okresným súdom a krajským súdom, ktorého právne posúdenie však sťažovateľ považuje za celkom nesprávne so záverom, že skutok tvoriaci predmet obžaloby nie je trestným činom. Za daného stavu bolo povinnosťou M. I. P. meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou sťažovateľa, teda právnym posúdením otázky, či nakladal s vecami patriacimi odberateľovi (v mene ktorého konal) alebo s cudzími (zverenými) vecami tvoriacimi vlastníctvo odberateľa. Takisto sa mal zaoberať meritórnym právnym posúdením otázky, či sťažovateľ konal v súlade s dohodou, podľa ktorej veci získané od dodávateľa mal použiť na ich následný predaj alebo konal v rozpore s tým, čo bolo s dodávateľom dohodnuté, ako aj otázky, či možno považovať za trestný čin sprenevery, ak páchatel' nakladá so zverenou vecou dohodnutým spôsobom. Pri riešení uvedených právnych otázok je podľa ústavného súdu podstatné, že ak v rámci trestného konania vedeného pre trestný čin sprenevery podľa § 213 Trestného zákona treba riešiť otázku vlastníckeho práva k veci, ktorá má byť predmetom sprenevery, pričom túto otázku Trestný zákon nerieši, musia ju orgány činné v trestnom konaní a všeobecné súdy posudzovať podľa príslušných ustanovení občianskeho, resp. obchodného hmotného práva až na základe takéhoto právneho posúdenia môžu dospieť k ústavne konformnému záveru o tom, či páchatel' nakladal alebo nenakladal s cudzou (zverenou) vecou. Keďže M. P. uvedeným spôsobom nepostupoval a nerozhodol, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“ Na záver ústavný súd uviedol, že dovolací súd je v novom dovolacom konaní viazaný právnymi názormi ústavného súdu, ktoré uviedol v Náleze.*

7. Po zrušení prvého uznesenia ústavným súdom, M. P. v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tdo/2/2019 opätovne preskúmal podané dovolanie a Uznesením ho opäť odmietol. Vo svojom odôvodnení opätovne poukázal na svoje závery, že hoci dovolacie námietky smerujú proti nesprávnemu

právnemu posúdeniu veci, z podstaty dovolateľom tvrdených námietok vyplýva, že tieto sú namierené i proti skutkovým zisteniam a tomu zodpovedajúcim dôkazným hodnotiacim úvahám krajského súdu.

8. M. P. sa podľa navrhovateľky v Uznesení nevysporiadal s právnymi názormi ústavného súdu, ktorými bol viazaný, teda potrebou meritórneho posúdenia vlastníckeho práva k predmetnej veci a otázkou, či možno za trestný čin sprenevery považovať konanie, ak páchatel' nakladá so zverenou vecou dohodnutým spôsobom. V súvislosti s týmto uzavrela, že pre konanie na dovolacom súde po zrušení rozhodnutia ústavným súdom platí zásada viazanosti a podriadenosti dovolacieho súdu právnym názorom vysloveným ústavným súdom. Dovolací súd nemá priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor ústavného súdu. Nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu možno podľa nej považovať za porušenie základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu. Poukázal na to, že v prejednávanej veci došlo k nerešpektovaniu záväznosti rozhodnutia ústavného súdu zo strany dovolacieho senátu v otázke posúdenia vlastníckeho práva k predmetnej veci a otázky, či možno za trestný čin sprenevery považovať konanie, ak páchatel' nakladá so zverenou vecou dohodnutým spôsobom, preto je toho názoru, že takýto postup senátu ohrozil dôveru v nestrannosť súdu a jeho schopnosť spravodlivo rozhodnúť, čo možno považovať za porušenie základnej povinnosti sudcu v zmysle § 30 ods. 1 zákona o sudcoch. Doplnila, že disciplinárne obvinený ako člen senátu dovolacieho súdu v dôsledku takéhoto postupu zaviniť aj prietahy v konaní, čím porušil základnú povinnosť sudcu vyplývajúcu z ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o sudcoch.

9. V tejto súvislosti poukázala na rozhodovacia činnosť disciplinárnych senátov, konkrétne na rozhodnutie disciplinárneho senátu zo dňa 7. decembra 2018 sp. zn. 5Ds/2/2018, kde z hľadiska obdobnosti skutku (išlo o nerešpektovanie záväzného názoru odvolacieho súdu sudcom okresného súdu) bol sudca uznaný za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch v dôsledku zavineného porušenia povinností sudcu ustanovených v § 30 ods. 1 a § 30 ods. 4 zákona o sudcoch.

10. K navrhovanému disciplinárnemu opatreniu navrhovateľka uviedla, že M. P. je súdom dovolacím, proti ktorého rozhodnutiu už nie je prípustný opravný prostriedok, čo by malo byť zárukou, že jeho súdne rozhodnutia sú dôkazom jeho skúseností, zdrojom zvyšovania právneho povedomia verejnosti a zároveň z nich môžu čerpať sudcovia súdov nižšieho stupňa, prípadne funkčne mladší sudcovia. Najmä z individuálno-preventívneho hľadiska je preto podľa nej namieste pôsobiť na disciplinárne obvineného znížením funkčného platu.

11. Na záver navrhovateľka uviedla, že návrh nesmeruje aj voči T. Š. L. a T. Y. Š., ktorí spolu s disciplinárne obvineným v danej veci rozhodovali ako členovia dovolacieho senátu 6Tdo, keďže im dňa 28. októbra 2020 funkcia sudcu zanikla.

Ústne pojednávanie vo veci, dokazovanie a záverečné reči

25. Obhajca disciplinárne obvineného k prednesenému návrhu uviedol, že skutková veta napadnutého disciplinárneho návrhu nie je podľa jeho názoru jasná. Podľa neho sa za vinu disciplinárne obvinenému nemôže klásť výrok napadnutého rozhodnutia, t. j. i hlasovanie disciplinárne obvineného sudcu o výroku. K odôvodneniu rozhodnutia uviedol, že disciplinárne obvinený nebol predsedom senátu a nebol spracovateľom napadnutého rozhodnutia a jeho odôvodnenia. Poukázal na to, že v predmetnom období bola účinná právna úprava Trestného poriadku, kedy sudca s odlišným názorom nemal možnosť pripojiť svoje odlišné stanovisko. Spochybňoval, na základe čoho uplatňovala navrhovateľka práve postup voči disciplinárne obvinenému, ktorý nebol predsedom senátu a nebol ani spracovateľom rozhodnutia. Práve pre tieto okolnosti disciplinárne obvinený navrhol vypočúť predsedu senátu 6Tdo/2/2019. Poukázal pritom na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 16Kss/6/2020 zo dňa 26. mája 2021.

27. Disciplinárne obvinený následne vo výpovedi spochybnil, odkiaľ navrhovateľka mala v čase spisovania podaného návrhu vedomosť o spôsobe jeho hlasovania, keďže v Uznesení nie je uvedené, akým pomerom hlasov bolo Uznesenie prijaté. Návrh je podľa neho založený len na domnienke a je zaťažený takou vadou, že by sa na jej podklade nemalo konať. Podľa disciplinárne obvineného záväzný právny názor o otázke, či rešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu, je oprávnený vysloviť len samotný ústavný súd, o ktorého názor išlo a nie navrhovateľka či disciplinárny senát. Ústavný súd však doposiaľ opätovne vo veci nerozhodol, pričom podľa jeho názoru môže nastať situácia, že by sa ústavný súd od svojho právneho názoru odchýlil. Z tohto dôvodu považoval podaný návrh za predčasný. Argumentoval, že ak v posudzovanej veci nebol sudcom spravodajcom, ako mohla navrhovateľka vedieť a poznať spôsob jeho argumentácie.

28. Pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti sudcu za nerešpektovanie právneho názoru je podľa disciplinárne obvineného potrebné vychádzať z toho, aký súdny orgán právny názor vyslovil a aký súdny orgán má byť týmto právnym názorom viazaný. Poukázal na to, že v posudzovanom prípade bol právny názor obsiahnutý v náleze ústavného súdu a tento bol uplatňovaný vo vzťahu k M. P., ktorý konal ako súd dovolací. Vo svetle týchto dvoch skutočností je podľa jeho názoru potrebné vyložiť viazanosť právneho názoru, keďže (i) ústavný súd nie je štvrtou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva a v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha Ústavného súdu sa podľa neho obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly (sp. zn. II. ÚS 348/08). Vzhľadom na uvedené postavenie preto ústavný súd nebol podľa jeho názoru oprávnený formovať záväzný právny názor vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu. Doplnil, že (ii) právny názor bol určený M. P. ako dovolaciemu súdu, ktorý však nie je súdom skutkovým a v takomto prípade bol striktnie viazaný skutkom tak, ako bol zistený súdmi nižších stupňov. Ústavný súd preto podľa jeho názoru nemohol svojím právnym názorom zasahovať do skutkového stavu.

29. Uvedol, že právny názor ústavného súdu v celom rozsahu rešpektoval a v rámci tajnej porady senátu sa zaoberal aj otázkou aplikácie verejného a obchodného práva tak, ako to vyslovil ústavný súd v predmetnom náleze. To však podľa neho nemohlo mať vplyv, ani nemalo, na výrok Uznesenia, a to práve vzhľadom na záväzné skutkové zistenia. Rovnako sa táto skutočnosť nemohla odraziť v odôvodnení, keďže nebol sudcom spravodajcom a odôvodnenie nevypracoval.

30. K samotnému právnemu názoru ústavného súdu uviedol, že pri uplatnenom dovolacom dôvode odsúdeného podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať ani meniť, je teda ním bez výnimky viazaný. Úlohou dovolacieho súdu vychádzajúc zo zisteného skutku bolo preskúmať správnosť právneho posúdenia tohto skutku, keď dospel k záveru, že dovolací dôvod nebol naplnený. Poznamenal, že ustanovenie § 371 ods. 1 Trestného poriadku veta za bodkočiarkou nebolo doposiaľ zrušené a ústavný súd nevyslovil jeho nesúlads s ústavou. V ďalšom poukázal na aplikáciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Uzavrel, že M. P. z týchto dôvodov rozhodol tak ako rozhodol, vysloviac svoj právny názor dôsledne vychádzajúc z platného a účinného Trestného poriadku a jeho relevantného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou a platnej judikatúry.

31. Disciplinárne obvinený na otázku, či považoval pokyn ústavného súdu za jasný a zrozumiteľný, uviedol, že je treba zväziť dve skutočnosti a to § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku veta za bodkočiarkou a viazanosť skutkovým stavom. Vzhľadom na odstup času od prijatia Uznesenia naďalej zastával názor, že vždy je povinný dovolací senát vychádzať z platného trestného poriadku a tvrdil, že dovolací senát je viazaný skutkovým stavom. Na otázku, či zohľadňoval aj ustanovenie § 362b

Trestného poriadku, podľa ktorého je súd viazaný názorom Ústavného súdu SR uviedol, že sa postupovalo podľa jednoznačného názoru trestného kolégia, ktorý sa týka § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Tiež doplnil, že vo všeobecnosti sú účinky nálezu Ústavného súdu SR v trestnom kolégiu najvyššieho súdu akceptované.

32. Na ústnom pojednávaní boli vykonané nasledovné listinné dôkazy - Uznesenie M. P. P. D. sp. zn. 6Tdo/2/2019 zo dňa 26. februára 2020 a Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 382/2018-39 zo dňa 15. novembra 2018. Po jednotlivých listinných dôkazoch mali zástupkyňa navrhovateľky, disciplinárne obvinený, resp. jeho obhajca možnosť nahliadnuť do každého vykonaného listinného dôkazu osobitne a vyjadriť sa k nemu. Účastníci konania, ako ani obhajca disciplinárne obvineného toto svoje právo neuplatnili.

33. Podľa § 28 ods. 5 DSP predsedníčka senátu otvorila zapečatenú obálku, v ktorej sa nachádzala zápisnica o hlasovaní senátu M. P. o Uznesení v konaní sp. zn. 6Tdo/2/2019 z 26. februára 2020. Oboznámením sa s obsahom zápisnice o hlasovaní členovia disciplinárneho senátu zistili, že rozhodnutie o odmietnutí dovolania v predmetnej právnej veci bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku prijaté jednomyseľne. Obsah zápisnice o hlasovaní oboznámila na ústnom pojednávaní prítomným účastníkom disciplinárneho konania.

34. Keď predsedníčka senátu vyzvala účastníkov konania, či majú návrhy na doplnenie dokazovania, obhajca disciplinárne obvineného navrhol vyžiadať stanovisko z ústavného súdu, ako bolo rozhodnuté o opätovnej ústavnej sťažnosti z 29. mája 2020. V ďalšom poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 528/2011-87 z 3. júla 2012, v súvislosti s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, ktorý založil do súdneho spisu. Tiež poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/32/2020 z 25. augusta 2020, ktoré má preukázať, že nie je ojedinelé, ak M. P. rozhodne v rozpore s právnym názorom ústavného súdu.

35. Návrh disciplinárne obvineného na výsluch svedka T. Š. L. a dožiadanie na ústavný súd ohľadom opakovanej ústavnej sťažnosti proti Uzneseniu podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku v spojení s § 4 DSP bol odmietnutý rovnako z dôvodu, že skutok, ktorý je disciplinárne obvinenému kladený za vinu, je možné posúdiť jedine z písomných vyhotovení Uznesenia a Nálezu, ktoré má disciplinárny senát k dispozícii. Vykonanie výsluchu navrhovaného svedka by nemalo žiaden vplyv na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti voči disciplinárne obvinenému, keďže akékoľvek doplnenie skutkových alebo právnych okolností súvisiacich s príslušným nálezom by viedlo ku zmene okolností posudzovanej veci.

36. Zástupkyňa navrhovateľky vo svojej záverečnej reči poukázala na to, že trvá na podanom disciplinárnom návrhu, keďže má za preukázané, že disciplinárne obvinený ako člen senátu 6Tdo nerešpektoval právny názor obsiahnutý v Náleze, a to v otázke povinnosti vysporiadať sa s právnym posúdením zisteného skutkového stavu. Žiadala uznať disciplinárne obvineného za vinného a uložiť mu disciplinárne opatrenie vo forme zníženia funkčného platu o 10% na 3 mesiace.

37. Obhajca disciplinárne obvineného v záverečnej reči uviedol, že právny záver ústavného súdu nesmeroval vôbec k tomu, či má M. P. ako súd dovolací uplatniť svoju kasačnú právomoc a zrušiť napadnuté rozhodnutie. Právny záver spočíval v tom, že sudca a senát sa mal vysporiadať s aplikáciou hmotnoprávnych predpisov z oblasti občianskeho a obchodného práva. Preto záver o hlasovaní a samotné hlasovanie nemá podľa jeho názoru žiaden vplyv na disciplinárnu zodpovednosť sťažného sudcu. Iná by bola podľa neho situácia pokiaľ by ústavný súd priamo uviedol, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť. Uviedol, že názor ústavného súdu spočíval v tom, že sa má dovolací súd vysporiadať s aplikáciou hmotnoprávnych noriem, a toto disciplinárne obvinený v plnom rozsahu aplikoval na porade senátu.

38. Zdôraznil, že trestanie sudcov za rozhodovanie je nebezpečné, pričom i v zmysle judikatúry Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 16Kss 7/2017 sa má pri trestaní za právny názor uplatniť zásada subsidiarity a mimoriadnosti disciplinárneho postihu za rozhodovaciu činnosť sudcu. Je presvedčený, že disciplinárne obvinený nekonal v rozpore so záväzným názorom ústavného súdu a toto v konaní nebolo riadne preukázané, a to ani napriek vykonanému hlasovaniu. Preto navrhol, aby disciplinárny senát rozhodol v súlade s § 34 ods. 1 písm. a) DSP, pretože nebolo preukázané, že sa skutok stal, prípadne alternatívne podľa § 34 ods. 1 písm. c), lebo nebolo dokázané, že skutok spáchal disciplinárne obvinený z dôvodu, že hlavná výhrada návrhu na disciplinárne konanie smeruje voči kvalite odôvodnenia dovolacieho senátu.

39. Disciplinárne obvinený na záver uviedol, že sa pripája k záverečnej reči jeho obhajcu.

40. Po prednesení záverečných rečí, resp. po uplatnení práva posledného slova disciplinárne obvineným, predsedníčka senátu odročila ústne pojednávanie na 16. júna 2022 o 14:00 hod. za účelom vyhlásenia rozhodnutia vo veci.

41. Vzhľadom na viaceré námietky zaujatosti podané zo strany disciplinárne obvineného (nikto z členov senátu nebol vylúčený), disciplinárny senát pokračoval v ústnom pojednávaní až dňa 17. októbra 2022 o 9:00 hod. Disciplinárne obvinený prostredníctvom svojho obhajcu dňa 17. októbra 2022 oznámil, že sa ústneho pojednávania nezúčastní, pričom obhajca výslovne vyjadril súhlas s konaním pojednávania v neprítomnosti disciplinárne obvineného. Na ústnom pojednávaní bolo vyhlásené rozhodnutie.

Skutkové zistenia a právne posúdenie veci disciplinárnym senátom

42. Predmetom konania vo veci bol disciplinárny návrh ministerky spravodlivosti koncipovaný na tom skutkovom základe, že disciplinárne obvinený ako člen dovolacieho senátu mal nerešpektovať záväzný právny názor ústavného súdu.

43. Aby mohol disciplinárny senát vysloviť záver o vine alebo nevine disciplinárne obvineného, najskôr vymedzil právne východiská pre posúdenie zodpovednosti sudcu v prípade odklonu súdu od rozhodnutia ústavného súdu a pristúpil k posudzovaniu konkrétnych skutkových okolností prípadu v súlade s týmito východiskami, pričom sa zameril na to, či (i) sú právne názory vyslovené v rozhodnutiach ústavného súdu záväzné, (ii) jednotliví členovia senátu nesú individuálnu zodpovednosť za rozhodnutie senátu ako kolektívneho orgánu a (iii) za akých podmienok možno vyvodiť disciplinárnu zodpovednosť voči sudcovi za nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu.

K záväznosti rozhodnutia ústavného súdu

44. Záväznosť rozhodnutí ústavného súdu ako základné východisko vyplýva priamo z čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj ako „ústava“) v spojení s § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky (ďalej ako „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

45. Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci sa mal dovolací senát, ktorého bol disciplinárne obvinený členom, odkloniť od rozhodnutia ústavného súdu v konaní podľa Trestného poriadku, pri skúmaní záväznosti disciplinárny senát vychádzal aj z tohto procesného predpisu. V zmysle § 362b ods. 1 Trestného poriadku po doručení nálezú ústavného súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu alebo jeho časť, pokračuje orgán činný v trestnom konaní alebo súd v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu zrušeného rozhodnutia,

ak zákon alebo nález ústavného súdu neustanoví inak. Orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci ústavný súd.

46. Záväznosť rozhodnutia ústavného súdu stanovená v ústave, zákone o ústavnom súde, ako aj v Trestnom poriadku podľa právnej teórie (k tomu pozri bod 48 tohto odôvodnenia) a súdnej praxe (k tomu pozri bod 47 tohto odôvodnenia) je tzv. záväznosťou kasačnou. Kasačná záväznosť, na rozdiel od záväznosti precedenčnej, je prísna a odklon súdu od záväzného názoru ústavného súdu je v zásade neprípustný. Povolený odklon od záväzného zrušujúceho rozhodnutia zakladajú spravidla situácie, keď dôjde k zmene v skutkovom či právnom stave veci (nové okolnosti neexistujúce v čase rozhodovania ústavného súdu), ktoré odlišujú vec od predchádzajúceho rozhodnutia ústavného súdu, a teda umožňujú rozumne usudzovať, že názor ústavného súdu na prerokúvanú vec by už mohol byť po zohľadnení skutkových či právnych zmien iný.

47. Uvedené vyplýva priamo z rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ktorý uvádza, že „*Kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu je prísnejšia než precedenčné pôsobenie iných rozhodnutí ústavného súdu v obdobných veciach. Kasačná záväznosť viaže všeobecný súd, ktorý vo veci konal, a to najmä v prípade, keď nedošlo k zmene právnej úpravy ani k zmene skutkových okolností a ústavný súd vo veci rozhodol meritorne a svoj právny názor jednoznačne formuloval.*“ (I. ÚS 89/2017, ZNaU 56/2017; I. ÚS 206/2022; IV. ÚS 36/2022)

48. Aj z odbornej literatúry vyplýva, že kasačná (inštančná) záväznosť nálezu ústavného súdu predstavuje požiadavky na reflektovanie právneho názoru ústavného súdu zaujaté v konkrétnej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom náleze, ktorý je pri následnom rozhodovaní orgán verejnej moci povinný bezvýnimočne rešpektovať. Kasačná záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia ústavného súdu. (...) Na rozdiel od všeobecného súdництва, ktoré pripúšťa niekoľko výnimočných prípadov, keď sa súd nižšej inštancie môže odchýliť od právneho názoru súdu vyššej súdnej inštancie [zmena zisteného skutkového stavu (základu) veci, odlišné posúdenie prejudiciálnej otázky či zmena právnej úpravy], jedinou prípustnou výnimkou z kasačnej záväznosti rozhodnutia ústavného súdu, keď orgán verejnej moci nie je bezvýhradne povinný rešpektovať právny názor ústavného súdu, je zmena faktických okolností prípadu od vydania nálezu ústavného súdu do vydania nového rozhodnutia orgánu verejnej moci. (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 1035 – 1042). Podľa iného zdroja orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť či posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal. Orgán verejnej moci má v tomto smere ústavnú povinnosť a nemôže názor ústavného súdu modifikovať alebo vec rozhodnúť inak, ako mu prikázal ústavný súd, hoci by ho k tomu mohli viesť dobré dôvody. Vertikálny precedens a kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu nedovoľuje orgánu verejnej moci zohľadniť nič (ani argument o nezávislosti sudcu či súdnej moci nie je relevantný), čo by mohlo viesť k nerešpektovaniu nálezu ústavného súdu. Jedinou prípustnou výnimkou z kasačnej záväznosti je zmena faktických okolností prípadu od vydania nálezu a času rozhodovania orgánu verejnej moci. V každom inom prípade dochádza k porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy a k neústavnému stavu. Tieto účinky sa vzťahujú výlučne na orgán, ktorý bol pasívne legitimovaný v konaní o ústavnej sťažnosti. (Lalík, M., Lalík, T. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky, komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. s. 404)

49. Je potrebné zdôrazniť, že povinnosť pre súd rešpektovať rozhodnutie ústavného súdu v tej istej veci neznamená aj povinnosť s ním bezvýhradne súhlasiť. Súd môže svoj prípadný nesúhlas vyjadriť aj v odôvodnení svojho rozhodnutia. Je však, i napriek svojmu nesúhlasu, povinný právny názor vyjadrený v rozhodnutí ústavného súdu aplikovať na rozhodovanú vec a v súlade s ním rozhodnúť. Fakticky to znamená, že právne názory ústavného súdu v rozsahu, v akom boli tieto vyslovené v náleze,

sú v ďalšom konaní pred všeobecným súdom vyňaté z rozhodovacej autonómie tohto súdu, ktorý je nimi viazaný a tieto preto nepreskúmava, ale ich len aplikuje v súlade s pokynom ústavného súdu.

50. V súlade s uvedeným preto disciplinárny senát viazanosť súdu právnym názorom ústavného súdu v trestnom konaní stanovenú v § 362b ods. 1 Trestného poriadku považoval na účely disciplinárnej zodpovednosti za povinnosť sudcu, ktorá výslovne vyplýva z Trestného poriadku a rovnako z ústavy ako aj zákona o ústavnom súde.

51. V prejedávanej veci mal disciplinárny senát z bodu 45 a 47 Nálezu, ktorým zrušil prvé uznesenie, za preukázané, že ústavný súd vyslovil tento názor:

„45. Podľa názoru ústavného súdu sú závery M. P. vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku neakceptovateľné, čo v konečnom dôsledku vedie k záveru o ich arbitrárnosti. Evidentne nezodpovedá skutočnosti konštatovanie M. P., podľa ktorého sťažovateľ v podanom dovolaní nenamietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ale nesprávne hodnotenie dôkaznej situácie, teda skutkové zistenia okresného súdu a krajského súdu. Realita je taká, že táto časť dovolania je založená na skutkovom stave zistenom okresným súdom a krajským súdom, ktorého právne posúdenie však sťažovateľ považuje za celkom nesprávne so záverom, že skutok tvoriaci predmet obžaloby nie je trestným činom. Za daného stavu bolo povinnosťou M. P. meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou sťažovateľa, teda právnym posúdením otázky, či nakladal s vecami patriacimi odberateľovi (v mene ktorého konal) alebo s cudzími (zverenými) vecami tvoriacimi vlastníctvo dodávateľa. Takisto sa mal zaoberať meritórnym právnym posúdením otázky, či sťažovateľ konal v súlade s dohodou, podľa ktorej veci získané od dodávateľa mal použiť na ich následný predaj alebo konal v rozpore s tým, čo bolo s dodávateľom dohodnuté, ako aj otázky, či možno považovať za trestný čin sprenevery, ak páchatel' nakladá so zverenou vecou dohodnutým spôsobom. (...)

47. Keďže M. P. uvedeným spôsobom nepostupoval a nerozhodol, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).“

52. Následne senát M. P., po vrátení veci ústavným súdom, Uznesením opäť dovolanie odmietol a v Uznesení uviedol, že *„v prípade, ak by sa mal M. P. zaoberať skutočnosťami vytýkanými v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky, prehodnocoval by spôsob hodnotenia dôkazov, čo je v dovolacom konaní vylúčené (v odvolacom konaní je to iné). M. P. P. D. už v predchádzajúcom napadnutom rozhodnutí, sp. zn. 6 Tdo 45/2017, vyslovil, že ťažisko dokazovania je na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu, môže doplniť, alebo meniť len odvolací súd. Senát Ústavného súdu Slovenskej republiky vo svojom pôvodnom zložení však opomenul, že dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení vzhľadom na dikciu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. časť vety za bodkočiarkou, pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať. Z uvedeného dôvodu sa M. P. nemohol zaoberať ani otázkou „(...) vlastníckeho práva k veci, ktorá má byť predmetom sprenevery (...) a až na základe takéhoto právneho posúdenia môže dospieť k ústavne konformnému záveru o tom, či páchatel' nakladal alebo nenakladal s cudzou (zverenou) vecou.“, ktorú mu vytýkal Ústavný súd Slovenskej republiky na str. 23 nálezu. V tejto súvislosti M.Í. P. dodáva, že namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (I. ÚS 567/2016).“*

53. Disciplinárne obvinený na pojednávaní dňa 2. júna 2022 namietal, že záväzný právny názor o tejto otázke je oprávnený vysloviť len samotný ústavný súd, o ktorého názor išlo a nie navrhovateľka či disciplinárny senát. S uvedeným názorom disciplinárny senát nesúhlasí, keď v zmysle ustanovenia § 32 ods. 1 DSP disciplinárny senát samostatne posudzuje predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú;

ak o takej otázke bolo právoplatne rozhodnuté Ústavným súdom Slovenskej republiky, súdom, iným orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo Súdnym dvorom Európskej únie, je disciplinárny senát týmto rozhodnutím viazaný, ak nejde o posúdenie viny disciplinárne obvineného. V zmysle citovaného ustanovenia disciplinárny senát mal sám oprávnenie posúdiť predbežné otázky, medzi ktoré možno zaradiť aj posúdenie, či Uznesením došlo k odklonu od právneho názoru ústavného súdu uvedeného v Náleze.

54. Disciplinárny senát túto predbežnú otázku posúdil a dospel k záveru, že dovolací senát sa pri vydávaní Uznesenia neriadil právnym názorom uvedeným v Náleze a postupoval tak v rozpore s povinnosťou zakotvenou v § 362b ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorej bol viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci ústavný súd.

55. Vychádzal z toho, že Ústavný súd v Náleze jednoznačne stanovil svoj právny názor (bod 47), podľa ktorého bolo povinnosťou M. P. meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou sťažovateľa. Naopak, senát M. P., ktorého bol disciplinárne obvinený členom, podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného opakovane z rovnakého dôvodu Uznesením odmietol. V zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Ak teda dovolací súd odmieta dovolanie, vec meritórne neposudzuje a neposudzuje ani dôvodnosť podaného dovolania. Podľa disciplinárneho senátu keď ústavný súd v Náleze stanovil povinnosť dovolaciemu súdu „*meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou*“ jednoznačne tým vyslovil názor, že dôvody na odmietnutie dovolania z rovnakých dôvodov ako boli uvedené v prvom uznesení nepovažoval za splnené (čo riadne aj v Náleze odôvodnil) a z toho dôvodu aj prvé uznesenie dovolacieho súdu zrušil. Ak dovolací senát Uznesením dovolanie opäť z rovnakého dôvodu odmietol, a teda vec meritórne nepreskúmal, konal tak v priamom rozpore s právnym názorom ústavného súdu uvedeným v Náleze, ktorý mal kasačný povahu.

56. Nakoniec, skutočnosť, že dovolací senát nerešpektoval právny názor ústavného súdu, podľa disciplinárneho senátu priamo vyplýva z Uznesenia napr. zo záverov, že sa dovolací súd „*nemohol zaoberať ani otázkou „(...) vlastníckeho práva k veci, ktorá má byť predmetom sprenevery (...) a až na základe takéhoto právneho posúdenia môže dospieť k ústavne konformnému záveru o tom, či páchatel nakladal alebo nenakladal s cudzou (zverenou) vecou.*“, ktorú mu vytykal Ústavný súd Slovenskej republiky“. Rovnako nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu uvedeného v Náleze nepopieral ani disciplinárne obvinený vo svojom výsluchu na pojednávaní, keď uviedol, že „*Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktorého pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. (...) K samotnému právnemu názoru Ústavného súdu, ktorým tento vyslovil, že povinnosťou M. P. bolo meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou sťažovateľa, teda právnym posúdením otázky, či nakladal s vecami patriacimi odberateľovi (v mene ktorého konal) alebo s cudzími (zverenými) vecami tvoriacimi vlastníctvo dodávateľa, k tomu poznamenávam, že pri uplatnenom dovolacom dôvode odsúdeného podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. veta za bodkočiarkou dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôžu skúmať ani meniť, je teda ním bez výnimky viazaný. (...) V tejto súvislosti vyvstáva tiež otázka, prečo Ústavný súd sám nerozhodol o tom tak, že vec o jej zrušení, resp. po zrušení rozhodnutia M. P., nevrátil súdom nižších stupňov, ktoré sa mohli skutkovým stavom legálne zaoberať a prečo navrhovateľka vychádzajúc z tohto nálezu sama nepodala dovolanie podľa § 371 ods. 3 Tr. por., v ktorom konaní by bol vytvorený priestor na riešenie otázok vyslovených Ústavným súdom. M. P. preto rozhodol tak ako rozhodol, vysloviac svoj právny názor dôsledne vychádzajúc z platného a účinného zákona č. 301/2005 Zb. v znení zmien a doplnkov (trestný poriadok) a jeho relevantného ust. podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. veta za bodkočiarkou a platnej judikatúry M. P. P.*“

57. Disciplinárne obvinený namietal, že ústavný súd nie je štvrtou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, jedná sa o súd, ktorého právomoc je obmedzená len na zlučiteľnosť postupu všeobecného súdu s ústavou. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Vzhľadom na uvedené postavenie preto ústavný súd podľa disciplinárne obvineného nebol oprávnený formovať záväzný právny názor vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu. K uvedenej problematike sa jednoznačne postavil ústavný súd, ktorý uvádza, že: „*Ústavný súd plne rešpektuje rozhodovací priestor M. P. vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (sp. zn. II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01). Opätovne pripomína, že pri výkone základného práva na súdnu ochranu neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie či dokonca popretie (I. ÚS 532/2016). M. P. je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý okrem rozhodovania o právach a povinnostiach sporových strán (v danej veci účastníkov konania, pozn.), „súdi súdy“ s dôsledkami pre účastníkov konania súčasných i budúcich. Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky (I. ÚS 336/2019)“ (sp. zn. I. ÚS 206/2022, 23. júna 2022). Rovnako v obdobnej veci (týkajúcej sa dovolacieho konania) ústavný súd doplnil, že nerešpektovaním jeho právneho názoru došlo k prekročeniu ústavnej akceptovateľnosti a M. P. sa dopustil ústavne neprípustného zásahu do právnej istoty sťažovateľa. Plnenie zákonom stanovenej povinnosti M. P. zabezpečiť jednotný výklad a používanie zákonov sa nevyklučuje s povinnosťou rešpektovať skorší zásah ústavného súdu do rozhodovacej činnosti súdov nižších inštancií (IV. ÚS 36/2022, bod 28 a 29, 28. marca 2022). V zmysle uvedeného a v súlade s § 382 písm. c) Trestného poriadku tak aj pre dovolací súd platí povinnosť postupovať podľa záväzného právneho názoru ústavného súdu v zásade bezvýhradne. Ak ústavný súd v Náleze rozhodol v súlade so svojou právomocou o zásahu do ústavných práv, a teda rozhodol o prekročení ústavných štandardov dovolacím súdom, je v záujme zachovania právnej istoty povinnosťou dovolacieho súdu postupovať podľa záväzného právneho názoru ústavného súdu, a to aj v tom prípade, ak sa dovolací senát s právnym názorom ústavného súdu nestotožňuje.*

58. V tejto súvislosti disciplinárne obvinený tiež uvádzal, že právny názor ústavného súdu vyslovený v Náleze sa obmedzil na odôvodnenie senátneho rozhodnutia a ten v celom rozsahu disciplinárne obvinený rešpektoval, keď v rámci tajnej porady senátu sa zaoberal aj otázkou aplikácie verejného a obchodného práva. Uvedený argument však podľa disciplinárneho senátu nekorešponduje s obsahom Nálezu, podľa ktorého, ako už bolo uvedené v bode 54 tohto rozhodnutia, odklon od záväzného názoru ústavného súdu sa prejavil už v samotnom výroku Uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté z rovnakého dôvodu ako v prvom zrušenom uznesení. Odôvodnenie Uznesenia, v ktorom sú bližšie popísané dôvody, prečo bolo dovolanie odmietnuté, dokrešľuje právny názor dovolacieho senátu, ale odklon od záväzného právneho názoru ústavného súdu sa prejavil už v samotnom výroku Uznesenia. To, či sa disciplinárne obvinený podľa pokynu ústavného súdu zaoberal aj aplikáciou verejného a obchodného práva preto nemá pre posúdenie jeho disciplinárnej zodpovednosti žiaden význam, ak sa toto jeho uvažovanie neprenieslo do výroku rozhodnutia alebo jeho hlasovania o rozhodnutí.

59. Napokon disciplinárny senát dopĺňa, že nebolo jeho úlohou skúmať, ktorý právny názor bol správny, či M. alebo ústavného súdu, ale posúdiť záväznosť pokynu ústavného súdu a prípadnú zodpovednosť disciplinárne obvineného za jeho nerešpektovanie.

60. Na základe vyššie uvedeného, v súlade s právnou úpravou, právnou teóriou, ako aj rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, disciplinárny senát dospel k záveru, že povinnosťou dovolacieho senátu pri vydávaní Uznesenia bolo postupovať podľa záväzného právneho názoru ústavného súdu uvedeného v Náleze.

K individuálnej zodpovednosti členov senátu za rozhodnutie súdu

61. Podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu.

62. Podľa § 30 ods. 1 zákona o sudcoch sa v občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Podľa § 30 ods. 4 zákona o sudcoch je sudca povinný vykonávať svoje povinnosti svedomito, v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných priet'ahov; vždy upozorniť predsedu súdu na neprímeraný počet pridelených vecí, ak zjavne hrozí, že ich nemôže vybaviť bez zbytočných priet'ahov.

63. Z takto nastavenej disciplinárnej zodpovednosti sudcov (špecificky na prejednávany prípad) vyplýva, že ide o zodpovednosť jednotlivca, ktorý svojimi vlastnými konaniami a zavinené musí naplniť znaky skutkovej podstaty niektorého disciplinárneho previnenia. Disciplinárna zodpovednosť sudcu je teda prísne individuálna a podľa názoru disciplinárneho senátu to platí aj vtedy, ak disciplinárne previnenie má spočívať v participovaní na rozhodovaní senátu.

64. Vychádzajúc z takto definovanej zodpovednosti sudcu potom konanie sudcu, ktorý sa ako člen senátu podieľal na rozhodovaní, môže byť disciplinárnym previnením iba v tom prípade, ak bude preukázané, že tento člen senátu konal zavinené tak, že jeho konanie viedlo k následku spočívajúcom v naplnení objektívnych znakov skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia. Inak povedané, disciplinárny senát musí mať za preukázané, že člen senátu hlasoval za rozhodnutie (minimálne s ešte jedným členom pri trojčlennom senáte), ktorým má byť naplnená skutková podstata disciplinárneho previnenia. Disciplinárnym previnením teda nemôže byť bez ďalšieho úkon senátu ako celku.

65. Za účelom zistenia konkrétnej miery zodpovednosti jednotlivých členov senátu podľa § 28 ods. 5 DSP predsedníčka disciplinárneho senátu otvorila na pojednávaní dňa 2. júna 2022 zapečatenú obálku, v ktorej sa nachádzala zápisnica o hlasovaní senátu M. P. o Uznesení v konaní sp. zn. 6Tdo/2/2019 z 26. februára 2020. Oboznámením sa s obsahom zápisnice o hlasovaní členovia disciplinárneho senátu zistili, že rozhodnutie o odmietnutí dovolania v predmetnej právnej veci bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku prijaté jednomyseľne. Z vykonaného dokazovania mal disciplinárny senát tak za preukázané, že disciplinárne obvinený hlasoval za vydanie rozhodnutia tak ako bolo vyhlásené.

66. Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení na pojednávaní spochybnil dôvodnosť disciplinárneho návrhu z hľadiska vlastnej individuálnej zodpovednosti z dôvodu, že (i) navrhovateľka nemohla pri podaní návrhu poznať akým spôsobom disciplinárne obvinený hlasoval (šlo z jej strany len o domnienku), (ii) disciplinárne obvinený nebol sudcom spravodajcom v predmetnej veci a nemal vplyv na odôvodnenie rozhodnutia a jeho písomné vyhotovenie, (iii) podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020 sudca, ktorý nesúhlasil s navrhovaným výrokom rozhodnutia alebo so samotným odôvodnením rozhodnutia, t. j. prehlasovaný sudca, ktorý mal odlišný právny názor, nemal možnosť svoj právny názor pripojiť ani k výroku rozhodnutia, ani k jeho odôvodneniu.

67. K námietke, že navrhovateľka nemohla pri podaní návrhu poznať akým spôsobom disciplinárne obvinený hlasoval, a teda šlo z jej strany len o domnienku, disciplinárny senát uvádza, že podľa DSP ani Trestného poriadku disciplinárny navrhovateľ nemá povinnosť už pri podaní návrhu predložiť všetky dôkazy o svojich tvrdeniach, ale môže navrhovať vykonanie dôkazov, a to aj takých ktoré nemá sám v dispozícii, na preukázanie svojich tvrdení. Rovnako je v dispozícii disciplinárneho senátu vykonať dôkazy podľa svojho uváženia. V prípade, že by v disciplinárnom konaní nebolo preukázané, že skutok spáchal disciplinárne obvinený, bol by spod disciplinárneho návrhu oslobodený.

68. Ak disciplinárne obvinený tvrdí, že nebol v prejednávanej veci sudcom spravodajcom a nemohol ovplyvniť písomné vyhotovenie rozhodnutia, uvedené nemá podľa disciplinárneho senátu vplyv na vyvodenie jeho zodpovednosti v prejednanom prípade. Ako už bolo uvedené v bode 51 tohto rozhodnutia, odklon od záväzného názoru ústavného súdu sa prejavil už v samotnom výroku Uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté a za ktoré disciplinárne obvinený ako člen senátu hlasoval. Ak by dovolací senát postupoval v súlade s právnym názorom ústavného súdu, nemohol dovolanie odmietnuť, ale mal ho meritórne prejednať. Ak disciplinárne obvinený hlasoval za výrok Uznesenia - odmietnutie dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, musel ako člen senátu minimálne vedieť, že takto koncipovaný výrok bude v rozpore so záväzným právnym názorom ústavného súdu vyslovenom v Náleze.

69. Nakoniec rovnaký záver platí aj pre námietku disciplinárne obvineného, že nemal možnosť svoj odlišný právny názor pripojiť k Uzneseniu. Keďže z vykonaného dokazovania vyplynulo, že disciplinárne obvinený hlasoval za vydanie Uznesenia tak ako bolo vydané, nemal dôvod pridávať svoje odlišné stanovisko a zjavne nemal ani iný právny názor na odôvodnenie rozhodnutia, keďže v tomto kontexte viedol aj svoju obhajobu. Skutočnosť, či v rozhodnom čase bolo alebo nebolo možné pripojiť k rozhodnutiu odlišné stanovisko sudcu je potom v súdnej veci irelevantná nielen z dôvodu, že disciplinárne obvinený nehlasoval vo veci inak ako ďalší dvaja členovia senátu, ale aj z dôvodu, že hlasoval za výrok, ktorý je v rozpore s právnym názorom, resp. justičným pokynom ústavného súdu.

70. V prejednanom prípade považuje disciplinárny senát za dôležité tiež uviesť, že zodpovednosť za Uznesenie by mali niesť všetci členovia dovolacieho senátu, ktorí hlasovali za jeho vydanie. Keďže ale ostatní dvaja členovia dovolacieho senátu, ktorý vydal Uznesenie, už nevykonávajú funkciu sudcu, nespádajú už do právomoci disciplinárneho senátu a nemôže byť voči nim vyvodená disciplinárna zodpovednosť. Uvedené však nemôže byť dôvodom pre to, aby sa nevedelo disciplinárne konanie proti disciplinárne obvinenému. Navyiac, aj keby títo naďalej boli sudcami, podaný návrh sa týka výlučne disciplinárne obvineného, a preto o ňom disciplinárny senát aj rozhoduje v súdnej veci.

Podmienky vyvodenia disciplinárnej zodpovednosti sudcu za nerešpektovanie záväzného právneho názoru

71. Disciplinárny senát vyššie ustálil, že bolo povinnosťou dovolacieho senátu pri vydávaní Uznesenia konať v súlade s právnym názorom ústavného súdu vyslovenom v Náleze podľa § 362b ods. 1 Trestného poriadku a rovnako, že senátne rozhodovanie, ak je známe hlasovanie o rozhodnutí, nevyklučuje individuálnu zodpovednosť jednotlivých členov senátu za dané rozhodnutie.

72. Bolo však rovnako povinnosťou disciplinárneho senátu, aby uvážil, či porušením tejto právnej povinnosti disciplinárne obvinený zároveň naplnil znaky skutkovej podstaty niektorého z disciplinárnych previnení, ktoré sú mu kladené za vinu.

73. Podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu.

74. Podľa § 30 ods. 1 zákona o sudcoch sa v občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Podľa § 30 ods. 4 zákona o sudcoch je sudca povinný vykonávať svoje povinnosti svedomito, v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných prietáhov; vždy upozorniť predsedu súdu na neprímeraný počet pridelených vecí, ak zjavne hrozí, že ich nemôže vybaviť bez zbytočných prietáhov.

75. Disciplinárny senát teda posudzoval, či disciplinárne obvinený hlasovaním za vydanie Uznesenia, ktorým nerešpektoval právny názor ústavného súdu vyslovený v Náleze, mohol ohroziť

dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov a/alebo porušil svoju povinnosť konať pri výkone funkcie svedomito. Iba v takom prípade by mohlo ísť o disciplinárne previnenie. Nie každé porušenie povinnosti stanovenej v § 362b ods. 1 Trestného poriadku totiž musí bez ďalšieho viesť k záveru o existencii disciplinárneho previnenia.

76. Pre posúdenie disciplinárnej zodpovednosti sudcu za nedodržanie záväzného právneho názoru, ktorý bol pre sudcu záväzný, považoval disciplinárny senát za kľúčové najmä:

- či v čase pred vydávaním rozhodnutia nedošlo k zmene právneho alebo skutkového stavu veci od vydania záväzného rozhodnutia,
- či bol záväzný právny názor a pokyn súdu dostatočne jasný a zrozumiteľný.

77. Disciplinárny senát pri skúmaní dôvodov na odchýlenie sa od záväzného právneho názoru ústavného súdu konštatuje, že v Uznesení dovolací senát netvrdí, že by došlo k zmene v skutkovom či právnom stave veci, len odmieta právne závery ústavného súdu a rovnako ani disciplinárne obvinený netvrdil, že by dôvodom odklonu bola takáto zmena. Navyše disciplinárny senát uvádza, že dovolací senát v Uznesení nepoukazuje na to, že by názor ústavného súdu nebol ústavne konformný, len argumentuje Trestným poriadkom, pričom ústavnú rovinu problému, ktorú ústavný súd skúmal, žiadnym spôsobom nespochybnil.

78. Ak poukazuje disciplinárne obvinený na to, že disciplinárna zodpovednosť za nerešpektovanie právneho názoru má byť len mimoriadna a ako posledný prostriedok po tom, čo miernejšie prostriedky nápravy zlyhali (odkaz na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 16Kss/7/2017), disciplinárny senát v tejto súvislosti vzhliadol úplnú odlišnosť skutkového stavu posudzovanej veci a veci, na ktorú disciplinárne obvinený odkazoval (v českej veci nerešpektoval prvostupňový súd rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorého pokyny neboli všetky jednoznačné). Disciplinárny senát videl odlišnosť v tom, že súdom, ktorý nerešpektoval záväzný právny názor, bol dovolací súd (M.), proti ktorého rozhodnutiu nie sú prípustné opravné prostriedky (okrem opakovanej ústavnej sťažnosti) a súdom, ktorý záväzný právny názor vyslovil, bol ústavný súd, ktorého kasáčna záväznosť rozhodnutí je v zásade neprelomiteľná. Rovnako v tomto kontexte považoval disciplinárny senát za dôležité, že M. P. (...) má byť vzorom pre ostatné všeobecné súdy v dodržiavaní povinností stanovených zákonom, pričom nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu môže vyvolať pochybnosti o správnom fungovaní súdnictva ako vo vnútri, tak aj navonok. V neposlednom rade poukazuje disciplinárny senát aj na to, že právna úprava disciplinárnej zodpovednosti sudcov je v Českej republike odlišná, rovnako judikatúra Najvyššieho správneho súdu Českej republiky nie je pre disciplinárny senát záväzná a môže byť pre jeho rozhodovanie len nepriamou inšpiráciou.

79. Disciplinárny senát tiež posudzoval, či právny názor a pokyn ústavného súdu vyslovený v Náleze bol dostatočne jasný a zrozumiteľný pre všetkých adresátov. Podľa disciplinárneho senátu, ak ústavný súd uviedol, že za daného stavu bolo povinnosťou M. P. meritórne sa zaoberať dovolacou argumentáciou sťažovateľa, dovolací súd v žiadnom prípade nemohol uvedený pokyn chápať ako pokyn pre možné opakované posúdenie neprípustnosti dovolania, a teda jeho odmietnutie z rovnakého dôvodu. Opakované odmietnutie dovolania je v priamom rozpore s jasne stanovenou povinnosťou v Náleze, teda povinnosťou preskúmať vec meritórne, a teda preskúmať dôvodnosť dovolania.

80. Na základe vyššie uvedeného preto dospel disciplinárny senát k záveru, že disciplinárne obvinený ako člen dovolacieho senátu M. P., ktorý v rozpore so záväzným právnym názorom ústavného súdu hlasoval za odmietnutie dovolania, ktoré mal meritórne preskúmať, ohrozil tak dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov (§ 30 ods. 1 zákona o sudcoch), čím sa dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch. Disciplinárnu zodpovednosť za uvedený skutok vyvodil voči disciplinárne obvinenému disciplinárny senát z toho dôvodu, že ako člen senátu hlasoval za Uznesenie, teda zavinene (i) porušil povinnosť vyplývajúcu z ústavy, zákona o

ústavnom súde ako aj z Trestného poriadku za okolností, že (ii) išlo o záväzný právny názor ústavného súdu, (iii) ktorý bol vyslovený jasne a zrozumiteľne a (iv) nedošlo k zmene skutkových ani právnych okolností veci. Rovnako v predmetnej veci zohľadnil aj to, že Uznesenie vydal dovolací senát M. P., proti Uzneseniu nebol prípustný opravný prostriedok. Hoci disciplinárnemu senátu vo všeobecnosti neprislúcha posudzovať ústavnoprávnu správnosť rozhodnutia ústavného súdu, v tomto konkrétnom prípade neidentifikoval ani žiadnu zjavnú neústavnosť príslušného Nálezu, ktorá by akýmkoľvek spôsobom negovala povinnosť dovolacieho senátu postupovať v zmysle tohto nálezu.

81. Na záver ešte disciplinárny senát uvádza, že navrhovateľka v disciplinárnom návrhu disciplinárne obvinenému vytýkala aj to, že disciplinárne obvinený ako člen senátu dovolacieho súdu v dôsledku nerešpektovania právneho názoru ústavného súdu mal tiež zaviniť prietahy v konaní, čím mal porušiť základnú povinnosť sudcu vyplývajúcu z ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o sudcoch. Vzhľadom na to, že skutok, tak ako ho navrhovateľka vymedzila v návrhu, neobsahoval žiadne konkrétne okolnosti poukazujúce na vzniknuté prietahy v konaní a bližšie ich ani nešpecifikovala v odôvodnení, disciplinárny senát skutok, tak ako bol vymedzený v návrhu - teda nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu, právne nekvalifikoval ako porušenie povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o sudcoch.

Disciplinárne opatrenie

82. Keďže disciplinárny súd mal za preukázané, že disciplinárne obvinený sa protiprávneho konania (disciplinárneho previnenia) dopustil, musel následne rozhodnúť o sankcii – disciplinárnom opatrení. Pri rozhodovaní o sankcii prihliadal disciplinárny senát najmä na ustanovenie § 117 ods. 6 zákona o sudcoch, podľa ktorého „(6) *Disciplinárny senát pri ukladaní disciplinárneho opatrenia prihliada najmä na rozsah a povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, následok a mieru zavinenia.*“

83. Odkazujúc na vyššie uvedené kritériá, disciplinárny senát musel v prvom rade prihliadať na rozsah a povahu porušenej povinnosti, pričom v súlade so zásadou individualizácie sankcie skúmal povahu veci, v ktorej sa disciplinárne obvinený sudca protiprávneho konania dopustil. Prihliadal tiež na to, že ukladanie disciplinárneho opatrenia súvisiaceho s rozhodovacou činnosťou sudcu musí byť obozretné, aby sudcov nemotivovalo k neprislúchajúcej konformite nevzbudzujúcej pozornosť (napr. obava zohľadniť zmenu skutkového stavu).

84. V predmetnej veci považuje disciplinárny senát za dôležité pri ukladaní opatrenia, že išlo o porušenie záväzného právneho názoru ústavného súdu, teda je nevyhnutné zohľadniť výnimočnosť kasačnej záväznosti ústavného súdu, ktorá je v zásade absolútna. Tiež bolo pre disciplinárny senát kľúčové, že Uznesenie vydal dovolací senát M. P. ako najvyššia súdna autorita a proti Uzneseniu nebol prípustný opravný prostriedok (nemožnosť brániť sa inými prostriedkami ako ústavnou sťažnosťou). Hodným zvýšenej pozornosti je aj fakt, že dovolací senát, ako súd všeobecný, primárne posudzuje zákonnosť a ústavný súd ústavnosť veci, čo právny názor uvedený v náleze ústavnému súdu stavia do svetla výnimočnosti a jedinečnosti. Ako už bolo uvedené v bode V.A tohto rozhodnutia, kasačná záväznosť rozhodnutí ústavného súdu je striktnejšia ako kasačná záväznosť všeobecných súdov, keďže vyplýva priamo z ústavy a uvedené zohľadňoval disciplinárny senát aj pri ukladaní disciplinárneho opatrenia.

85. Na druhej strane, okrem vyššie uvedených okolností, ktoré by skôr odôvodňovali prísnejšie disciplinárne opatrenie, disciplinárny senát prihliadol ako na poľahčujúcu okolnosť, že disciplinárne obvinený je dlhoročný sudca, u ktorého nešlo (nebolo preukázané) o opakované nerešpektovanie záväzného právneho názoru ústavného súdu a nebol za celý výkon funkcie sudcu disciplinárne trestaný. Rovnako považoval disciplinárny senát za dôvodné, aby zohľadnil, že uloženie disciplinárneho

opatrenia za nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu dovolacím súdom, a pri senátnom rozhodovaní, je vo vývoji disciplinárneho súdnictva podľa dostupných informácií disciplinárneho senátu na Slovensku rozhodnutím doteraz nerealizovaným. Vzhľadom na uvedené disciplinárny senát dospel k názoru, že napomenutie, ako najmiernejšia forma disciplinárneho opatrenia, splní voči disciplinárne obvinenému svoj účel, ako aj bude dostatočne preventívne pôsobiť voči ostatným sudcom.